

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Valsts prezidentes Vairas Viķes-Freibergas uzruna Nacisma upuru piemiņas vietas atklāšanā Rumbulā 2002.gada 29.novembrī

Ekselences,

Rabīn,

Dāmas un kungi,

Dārgie klātesošie!

Mēs esam nākuši kopā, lai atklātu piemiņas memoriālu vairāk nekā 25 tūkstošiem cilvēku, kas pāris dienu laikā šajā vietā tika noslepkavoti 1941.gada 29. un 30. novembrī. Tas ir viens no melnākajiem un varbūt pats melnākais datums Latvijas vēsturē, tā ir diena, kad šeit skanēja vaidi un plūda asinis. Šeit tika brutāli noslepkavoti tūkstošiem un vēl tūkstošiem nevainīgu cilvēku tikai tamdēļ vien, ka viņi bija gadu simtiem un tūkstošiem cauri palikuši uzticīgi savām ciltīm, savai piederībai un savai reliģijai. Viņi bija uzticīgi kalpojuši savam dievam un savu senču parašām.

Holokausts tā daudzajās izpausmēs sāpīgi ir skāris arī Latviju. Un šeit, Rumbulā, atdusas Latvijas ebreju mirstīgās atliekas, kuras šodien mēs nākam godināt un atcerēties. Es tamdēļ īpaši vēlos šodien sveikt Latvijas ebreju kopienas pārstāvjus, jo viņiem tā ir īpaša sēru diena, daudziem šeit atdusas viņu cieši tuvinieki, viņu radnieki, viņu ticības brāļi.

Bet šī diena ir sēru diena un piemiņas diena visai Latvijai, jo šie notikumi notika uz Latvijas zemes un tajos piedalījās arī mūsu ļaudis. Mēs zinām, ka šo kolektīvo vājprātu organizēja Himlers no Berlīnes, viņš šeit atsauc no Kijevas tuvuma Frīdrihu Jekelnu, kas tur jau bija paveicis milzīga apjoma masu slepkavības Babijarā (*Babij Jar*) un atsauc viņu šurp uz Rīgu, lai tiktu likvidēti Rīgas geto iedzīvotāji. Jekelns pats personīgi atlasīja slepkavas, šāvējus no sava štāba, vāciešus, kam viņš īpaši uzticējās un kam it kā tika dota arī izvēle, vai nu piedalīties, vai nē šajā akcijā. Bet Jekelns arī mobilizēja visus gan SS, gan SD šeit okupācijas spēkus un piesauca viņiem līdz arī Rīgas policijas darbiniekus, kam bija jāpiedalās geto aplenkšanā, ļaužu izdzīšanā, dzīšanā astoņu kilometru garā ceļā uz Rumbulu un tad jānoved pa šo nāves taku, kuru mēs visi esam nostāigājuši līdz lielajām bedrēm, kuras jau iepriekš bija izrakuši krievu karagūstekņi.

Tas ir šausmīgs vardarbības akts, tā ir šausmīga masu slepkavība, un mūsu pienākums tiem, kas esam palikuši dzīvi, ir nest tālāk nākamām audzēm šo nevainīgo upuru piemiņu, pieminēt to ar līdzjūtību, ar sērām un ar cieņu. Mūsu pienākums ir arī mācīt par to saviem bērniem un nākamām audzēm, mums ir pienākums apzināt visus tos, kas vēl palikuši dzīvi un savākt viņu atmiņas, bet mūsu pienākums vairāk par visu ir gādāt par to, lai nekad tā kaut kas vairs nenotiktu. Mums visiem visā pasaulē ir jābūt modriem pret naida izpausmēm starp tautām un ticībām, mums jābūt modriem pret neiecietības un citu vainošanas pazīmēm un pasākumiem. Mums jābūt modriem pret to, ka ļaudis dažādās grūtības un savas dzīves vilšanās un sarežģījumus uzveļ uz pleca kādai, vienai kādai, viegli sazimējamai grupai un tad uzskata, ka ar tās iznīcību pasaulē viss būs sakārtots. Tie nav tikai aizspriedumi un naidi, tas ir jau vājprāts. Tas, ko toreiz darīja nacistu okupācijas šeit atsūtītie varas vīri, bija vājprāts, tas bija tīrās paranojas dzīts, šie ļaudis šeit atnāca ar ieročiem un ar tankiem, viņi sagrauba varu. Mums visiem nākotnē ir jāgādā par to, lai nebūtu tā, ka jebkurā valstī varu sagraubj vājprātīgie, varu sagraubj paranoja, varu sagraubj

tie, kas ir gatavi uz masu slepkavībām. Šodien mēs esam sanākuši, lai atcerētos šos nevainīgos upurus, mēs pieminam viņu vārdus, kurus visus pat nezinām, bet centīsimies izzināt, mēs pieminam viņu ciešanas, mēs viņu ciešanu priekšā šodien noliecam galvas.